

די קאנגרעס=וואהלעז.

משה די קאנגרעס-וואלה צען שטימען
אלע סארט דער מזרחי נר.
ליסטע פון

(7)

וועט מען זיך מן הסתם אוועקזעצן
 און שוויצען איבער דעם בודזשעט, אין
 זעלבנדיג אלעמען צופרידענשטעלען
 זעט מען נישט זיין קארג, נאר מען
 זעט אריינשטעלען אין בודזשעט אלעס
 אַס ס'איז נויטיג, דאן וועט מען זיך

וְיִי אֱלֹהֵי מִצְרָיִם
דִּי פִּינְסְלִי

טרויעריגער איז דער פאקט וואס דאס
לידעל ווי די גאנצע צייטונג ווערט
אנגעפיהרט פון די דאזיגע וועלכע שטע-
הען אין דער שפיץ פון דער ערציהונג
פון דער היגער פוילישער יוגענד, וואס
צום בעווייזט אַנאײַבריג מאַל ווי ווייט
צעזינענען זיי ווענען אין יעצטיגען שווע-
יען מאַמענט, וועלכער דארף דאָך ווע-
קען אַ ביסעל נייכטערקייט אין די מו-
הות, לײַכע פּוּתות פון דערוואַקסענע.
ווייט זיי ווענען געפאלען, אַז מען לאַזט

מען שטעלט זיך פאר.

און אזוי איז אויך ביי אלע אנדערע
הכנסות, דאגעגען איז דאס ווידער
גראד פערקעהט ביי די הוצאות וואו
צו קומען שטענדיג פאר אונפאראם.
בעזעהענען איםגאבען מיט וועלכע דער
הוצאות-טייל פאר בודזשעט פערזענלעכעס
זיין און דאס פרגעגנט דערצו אז דער צונויפ-
געשטעמטער דורכ'ן קהל-ראט בודזשעט
איז גמרי נישט רעאל און דעם פאק-
טישען בודזשעט מאכט דער אויספה-
ארגאן די פערוואלטונג, ווי מיר וועלען
דאס בעווייזען אין קומענדען ארטיקל.
י. פ.

ווי אזוי מען לערנט און ערציהט
די פוילישע יוגענד.

און ער ענדיגט:

אבער צו דעם קאנען מיר גארנישט האָ
 בען, אויב ביי עמזען אין מוח ווערט
 פינסטער, אויב עס ווערט עמזער בע-
 שעדיגט מיט בייזגייסט, קאן קיינער צו
 (סוף—זייט 5).

אויב כ'האפ נישט קיין טעות-הא

זיין אפגעהעציעט שפראך האט ביי
יידה אין הארץ געפונען דעם געזע-
ייטיגען אַבֿקלאַנג און נאָך אַ קורצען
עשפרעך האבען זיי זיך געשווירען איי-
ניגע לייעבע ביי דער שיין פון דער
בנה וואס האט אַריינגעשטראַהלט אין
דער אַלטאַנע.

ער ביזט געוויס נייגיריג צו וויסען
אירוואס איך האב זיך פערשפּעטיגט -
נאטו ראַזא געזאַגט.

א געפעהרליכער מענש, זאגסטו? און
נר איז געווען ביי דיר אין צימער, און
זיט דיר גערעדט?—האָט געפרעגט וויק-
זאָר אינגאנצן ציטערענדיג.

(פארטז. קומט).

א בריעף צו די יוייא פאָר= שטעהער אין ווילנא. (*)

בעצמעס שוין די העכסטע צייט אז אַייני בניי יסרועל זאָלען זיך מעהר נישט גרויס האַלטען מיט דעם לאַקשען-קוידעש פון זייערע נעוואים און דער קלאַל זאָל וויסען אז אונזער שפראך איז יודיש, זאָלען זיי די דאָזיגע קלע-ריקאַלען שוין אַמאָל פערגעסען אין זיי-ער פערשימעלטען טענאַך, און זייערע קלוימערשטע גיבורים מיט זייער לאַקשען-קוידעש, און זאָלען זיי זיין מענשען דעמאָקראַטישע, עמעס יודישע, קעדעבוע לעמעהעווי, מיט לייטען גלייך.

עס איז מיר אַפילע אַ כידעש אויף די עטליכע כאַוויירס וואָס האָבען נישט מאַסן געווען מיט אייער שטאַנד-פונקט אָבער כ'בין בטיעך אז זיי ווע-לען קומען צום עמעסען סייעלע און וועלען העלפען בויען דאס הייכלע פון אונזער יידישער שפראַך אזוי ווי אונ-זערע עלטערן האבען געבויט אין מיצ-ראַאים פיסעם מיט ראַמסעס.

איך שיק אייך מיינע האַרציגע ברו-כעס צו דעם גרויסען ניצוכען פון עמעס און יוישער. אומיין סעילו. אי קער שוכאָט י: דער דאָזי-גער בריעף מיינער בעווייזט שוין גע-נוג בוי'עט וואסערע הערליכען אויס-זעהען אונזער יודיש האָט ביים נייעם אויסלייגעכץ.

אייער כאַווער יאָקעוו מוישע. אויסגעכאַפט און איבערגעגעבען צום דרוק הורד ליפא.

האָט אָבערשריבען די יודישע היפא-טעק.

די דאָזיגע לאַגע אין יודישען לעבען אין אייראָפּא האָט זיך געצויגען עטלי-כע הונדערט יאָהר ביז דעם 16-טען יאָהר-הונדערט, די יודען זענען געווען אַ געגענשטאַנד פון הכנסה-קוואַל, זיי צו מעלען אזוי ווי די קה, און אזוי ווו די הערשער האבען זיך שטענדיג בענעהטיגט אין געלד, האָבען די יודען פאַר זייער געלד זיך געקענט קויפען זייערע רעכט צו קענען וואוינען וואו זיי האבען געוואָלט און צו קענען זיך בעשעפטיגען מיט די בעשעפטיגונגען וואס זיי האָבען געפונען פאַר פאַסיג.

עס איז פערשטענדליך דאָס די דאָ-זיגע טרויריגע ערשיינונגען האבען איינגעוואַרצעלט ביי אַלעמען די מיי-נונג אז די יודען זענען נישט קיין מענשען און זיי האבען נישט דאָס זעלבע רעכט וואס עס האבען אַלע אנדערע מענשען, נאָר זיי זענען ווי בהמות וועלכע מען לאָזט זיך פאַשען אויף דער לאַנקע פאַר אַ געהעריגען אַבצאָהל.

אין צווייטען פרק וועלען מיר רע-זען וועגען דעם שאפען די ערשטע יו-דישע געטאָס אָדער די „יודענשטעדט“ אין די גרעסטע אייראָפּעאישע שטעדט, וואו די יודען האָבען זיך דאַמאָלס גע-פונען.

אליישר.

כושעווע כאַוויירס!

איך ווענד זיך צו אייך מיט דעם דאָזיגען בריעף אַלס דיסציפלינירטער כאַווער פון דער שרייבער-מישפּוכע און כ'שרייב טאָקי דעם בריוו מיט'ן נייעם אויסלייגעכץ לויט אייער לעצטער האַכ-לוטע, קדיי איהר זאָלט איהם ליינען. לעאוילעס האָב איך געוואָלט מא-כען אַ שטיקעל האַקדומע, אָבער ווייל כ'האָב אזא רגילעס זיך צו בענוצען מיט די טרייפענע העברעאישע ווער-טער (א קרענק אזא ראַכמונע ליציאַן), וויל איך נישט לאַנג מאַרעך זיין און דאס מאַכען בעקיצער.

קוידעם קאָל מוז איך אייך זאָגען דעם עמעסען יאָשער-קאָיעך פאַר אייער טערעכע וואס אייערע קישערע מויכעס זענען קעסיידער פערנומען מיט דער שאַלע ווי אזוי צו פערשענערן און פערפיינערן אונזער יודיש ל'ושען און אַראַבּוואַרפען פון איהר דעם אַלטען שימעל פון די לאַקשען-קוידעשדיגע ווערטער, וועלכע מאַכען אונז לעלאַג אילעקעלעס, און איך גלויב בעעמינע שליימע אַז אייער געניאָלער אויפטהו וועט אָנגענומען ווערען מיט דער גרעסטער היסלעהאַוועס בעכאַל טעפּי-צעס יסרועל, ווארום ס'איז דאָכט זיך

(*) ס'איז מיר געלונגען צו בעקומען דעם דאָזי-גען בריעף וואס איז געשריבען אין צוזאַמענהאַנג מיט דעם בעשלוס פון דער לעצטער אַרטאָגראַפּי-שער קאָנפּערענץ פון יוראָ וועגען פּעריודישען דעם אויסלייג פון די העברעאישע ווערטער.

געלעגט ווערען אַ גרויסער שטייער-לאַסט, מורא האָבענדיג אז דאס וועט אָבשוואַכען זייער צאָהלונגס-פעהיגקייט פאַר די הערשער, אָבער אז די יודען וועלען פערלאָזען דאָס לאַנד, און דער קעניג וועט פערלירען אַ בעדייטענדיען הכנסה-קוואַל.

די דאָזיגע לאַגע האָט דערפיהרט צו דער ערשיינונג אז דער קייזער פלעגט אַוועקצוגעבען אין אַרענדע די יודישע הכנסות צו אַ געוויסען בישאָף אָדער פירשט, פון וועלכען ער האט גענומען אַ בעשטימטען יעהרליכען אַבצאָהל, און אזוי אַרום זענען די יודען פון אַ גע-וויסער געגענד אָדער קרייז איבערגע-גאַנגען פון האַנד צו האַנד, אזוי ווי אַ סטאַדע שאָף.

עס פלעגט אויך גאַנץ אָפט טרעפען אז ווען דער קייזער איז שולדיג געווען אַ חוב איינעם פון די בישאָפען, האָט ער איהם איבערגעגעבן די יודען אויף אַ רייהע יאָהרען, ביז דער חוב וועט איהם אָנגעצאָהלט ווערען, אזוי האָט אויך געטראָפען אז ווען דער קייזער האָט זיך געבאָרגט געלד, האָט ער די יודען „איינגעלעגט אַלס משכון“, דאָס הייסט אז דעם חוב האָט ער פּערזוי-כערט דעם מלוה מיט די הכנסות וואָס די יודען צאָהלען, און ווען דער באַר-גער האָט ווידער אין משכן פון דער צייט געזאָרפט זיך באַרגען ביי אַ אַנ-דערן, האט ער דעם „משכון“ איבער-געבען דעם נייעם מלוה, וועלכען ער

נישט און דאָ פּלוצים אַ פּראָסטער מנט-וואָך און ווערט אזוי פּאַפּולער. דער זעלבער טאָג פון 20-טען מאי האט געבראכט ענטושישונג און פערפרי-טערונגלעך דעם קרוזשעצער בעל הבית ה' ה. וועלכער איז געווען גאנצע 17 יאָהר דאָזאַר אין שטעדטילע און אַנ-שטאט איהם אָנצורופען מיט'ן פאַמילי-יען נאָמען, האָט מען איהם גערופען ר' דאָזאַר, און דאָ פּלוצים דער פּער-שאַלטענער 20-טער מאי האט איהם געמאַכט אויס דאָזאַר, אמת עס האָט איהם געפעהלט סך הכל 5 נאָרישע שטימען, אָבער אויס דאָזאַר איז ער פאַרט, ער קאָן זיך נאָך נישט צוגע-וואוינען דערצו, עס לאָזט זיך נאָך נישט גלויבען, אָבער פאַרט איז עס אזוי.

דער פאַטאָלער 20-טער מאי נישט געדאַכט זאָל ער ווערען, אויך ער וועט איהם דעם 20-טען מאי געדענקען דאָס גאַנצע לעבען.

א מזל פון טעג...

יודישע אַנטיסעמיטען.

„זאָל לעבען די אינטערנאַציאָנאַלע סאָלידאַריטעט פון אַלע פעלקער.“ דאָס איז די לאַוונג נישט בלויז פון

אמת, מיר האבען שוין פיעל מאָל געהאַט די געלעגענהייט זיך צו אי-בערצייגען אַז די יודען אין די פּראָ-ווינק - שטעדט, איבערהויפט אין די גרעסערע זענען מעהר פּאָליטיש-רייך ווי אין ווארשא, עס זענען געווען פיעל פאַלען ווען פּראַווינצער יודען האבען זיך אַרויסגעוויזען אַלס מעהר דער-וואַקסען און אַז זיי בעזיצען מעהר פערשטענדניס פאַר געוויסע יודיש-פאַ-ליטישע פּראָגען, אָדער אזא אונטערשיד אַזא גרויסער מרחק ווי עס איז געווען ביי די יעצטיגע קהלה-וואהלען האָבען מיר כמעט נאָך קיינמאָל נישט געזעהן. עטליכע צוואַנציג פּראָצענט וועהלער זאָלען אַנטיילנעמען אין וואהלען צו דער קהלה, נאָך אַזא שטאַרקע אַגיאַט-ציע און אויפקלערונג ווי עס איז גע-ווען פאַר די איצטיגע קהלה-וואהלען, אין דער גרעסטער יודישער קהלה אין אייראָפּא, און דאס ביי דעם עם-הספר ביי דעם עם-חכם ונבון, וואס דארף אייגענטליך פערשטעהן וואָסערע וויכ-טיגע אינסטיטוציע עס איז פאַר איהם די קהלה, דאס איז, מוז מען זאָגען, אַ זעהר טרויעריגע ערשיינונג.

בן-חיים

יודיש=היסטארישע נאטיצען. (*)

ווען האָבען זיך יודען בעזעצט אין אייראָפּא?

פונען זיך אין אייער לאַנד“. דאָמאָלס האָבען זיך אָנגעהויבען שיטען אויף יודען שרעקליכע צרות, גזירות, און בלוטיגע טעג, וואס רופען זיך אין דער געשיכטע „די תקופה פון הונדערטער יעהריגער פערפאַלגונגען“, אזוי אז אין אַלע לענדער וואו די קרייך-געוועגונג איז פאַרגעקומען, איז דאָס יודישע לע-בען פון פערמעגען געווען הפּקר פאַר יעדען אויסוואורף, ווייל אזוי האָבען געפרעדיגט די גלחים טאָג טעגליך אַהן אויפהער.

פדי צו בעשיצען די יודען פון די פערפאַלגונגען פון דער מאַסע און די גלחים, האָבען זיי די רוימישע הער-שער און די קעניגען פון אנדערע לענ-דער, גענומען אונטער זייער שוץ, פאַר וועלכען די יודען האָבען בעצאָהלט מיט גרויסע סומעס געלד, און אזוי איז בעוואוסט געוואָרען אַז די יודען געפּו-נען זיך אונטער דער דירעקטער שוץ פון קייזער אָדער קעניג. אין אָנפאַנג האָט דאָס נישט געהייסען אַז די יודען ווערען דורכדעם קנעכט צום הערשער, פערקעהרטן מען האָט דאָס נאָך געהאַל-טען פאַר אַ געוויסע פּריוילעגיע, אָבער מיט דער צייט האָבען די הערשער גע-טהן מיט די יודען וואס זיי האָבען געוואָלט, און זייער פּרייהייט איז פאַק-טיש אַוועקגערויבט געוואָרען.

די דאָזיגע לאַגע האָט זיך געשאַפען אין 12-טען יאָהר-הונדערט אין פּערשי-דענע אייראָפּעאישע לענדער וואו יודען האָבען זיך געפונען. די הערשער האָ-בען די יודען בעטראַכט אַלס זייער פּריוואַט-אייגענטום און אַלס אַזעלכע האבען זיי אַלע גערעכענט. פערשידענע קעניגען האָבען דעריבער נישט דער-לאָזט אַז עס זאָל אויף די יודען אַרויפ-

א טרויעריגע ערשיינונג.

דירעקט מיט קיין פּלע-ענינים, געפונט נישט פאַר נויטיג זיך צו בעפרייען זאָ-גאַר אויף אַ האַלבער שעה, וואס עס דאַרף פערנעמען דאס געהן צו דער וואהל-אורנע און אָנגעבען זיין שטים, און מען וויל בעהויפטען אַז די יודען אין ווארשא זענען דאס טאָקי מעהר פערנומען, מעהר פערדאגה'ט ווי די פון די קלענערע שטעדט, זעהען מיר דאָך אָבער אַז אין לאַדז, אין דער שטאָדט וואו יודען זענען נישט וועני-גער און אפשר נאָכמעהר פערדאגה'ט ווי אין ווארשא, האָבען פאַרט געוועהלט ביז 60 פּראָצ. פון די וועהלער, אזוי ווי פּמעט אין אַלע גרעסערע קהלות פון פוילען, בלויז ווארשא די שטאָדט וואו עס קאָנצענטרירט זיך דאס פאַלי-טישע לעבען, וואו די פרעסע האט נישט אויפגעהערט צו וועקען און צו רופען די וועהלער אַז זיי זאלען ער-פולען זייער חוב, דוקא דאָרט איז מען צום וועניגסטען געגאַנגען צו דער אור-נע.

יודיש=היסטארישע נאטיצען. (*)

1. ביז דעם 11-טען יאָהר-הונדערט ווען עס האָבען זיך אָנגעהויבען די שרעק-ליכע קרייך-צוגען, האָבען די יודען אין אייראָפּע געלעבט מעהר-וועניג רוחיג, און זייער לאַגע איז געווען צופרידענ-שטעלענד. אמת פון צייט צו צייט פלעגען אויסברעכען געגען יודען פער-שידענע פאַלקס-שטורמען, איבערהויפט אין שפּאַניען און פּראַנקרייך, אָבער ווען מיר זאָלען וועלען פערגלייכען די יודישע לאַגע דאָמאָלס צו זייער לאַגע אין און נאָך דער צייט פון די קרייך-צוגען, ווען די מאַסען זענען געגאַנגען קיין ארץ-ישראל צו פערנעמען דאָס קבר פון זייער משיח, מוז מען זאָגען אַז די יודען האָבען ביז צו דער דאָזי-גער צייט געלעבט אין אייראָפּא אַ גליקליך לעבען: זיי זענען געווען פּרייע בירגער פון די לענדער, זיי האָבען זיך געקענט בעזעצען וואו זיי האבען גע-וואָלט און זיך בעשעפטיגען מיט וואָס זייער האַרץ האט פערלאָנגט.

די יודען האָבען אויך געלעבט בשלום מיט די אנדערע ביר-גער פון לאַנד, וואס עס בעוויי-זען די פיעלע געזעצען וואָס די גייסט-ליכע האָבען דאָמאָלס אַרויסגעגעבען צו די קריסטען אַז זיי טאָרען נישט לעבען אין פריינדשאפט מיט די יודען, אָבער דאָס אַלעס איז אזוי געווען ביז צו דער צייט ווען עס האָבען זיך אָנ-געהויבען די שרעקליכע קרייך - צוגען, ווען עס איז אַרויס די לאַזונג: „איידער איהר געהט קעמפען מיט די קריסטוס-פינד אין מזרח-לאַנד, מוזט איהר פרי-הער פערוויסטען די שונאים וואס גע-זעה (*)

(*) זעה „טשענסט. צייטונג“ נומ. 22.

זעה „טשענסט. צייטונג“ נומ. 22.

וואָס געהערט, וואָס געזעהן.

ליכטיגער ווערען. געהט נאָר מיט אַ גוטע פונה, האט נישט אין זינען קיין פאַרטייאישע אַמ-ביציעס און ווייַט נישט די קהלה אויס-נוצען אַלס פאַרטיי קרעמעל, דאמאָלס וועט עס זיין דער ריכטיגער - בהעלותך.

א מזל פון טעג...

נישט בלויז מענשען זענען אונטער-וואָרפען דעם מזל, נאָר אפילו טעג דאַרפען אויך האבען זייער מזל. נעמען מיר למשל דעם 13-טען מאי, אַ געווענהליכער טאָג ווי אַלע טעג פון אַ גאַנץ יאָהר און פונדעסטוועגען וועט ער פערבלייבען אין דער געשיכ-טע פון פוילען אַלס אַ גרויסער היס-טאָרישער טאָג, אזוי איז מיט'ן 11-טען ליסטאָפּאָד, מיט'ן 18-טען פערק אַלס אַנדענקונג טאָג פאַר פּראַנקרייך א.א.וו.

אויך מיר יודען האָבען היסטאָרישע דאָטעס, וואו די טעג זענען געבוירען געוואָרען אונטער אַ ספּעציעלען מזל, וואָס ליגט אונז טיעף אין די ביינער

דאס פוילישע יודענטום האט אַדורכ-געפיהרט וואהלען צו זיינע קהלות אין אַלע שטעדט פון קאָנגרעס-פוילען, און מען זוכט פון די דאָזיגע וואהלען אַרויס-צוציהען דעם סך-הכל, דעם מוסר-השפל וואס זיי האָבען אונז געגעבען, און וואס מיר האָבען פון זיי צו לערנען.

באַלד אין ערשטען אויגענבליק ווען מען זעהט דעם רעזולטאַט פון די וואה-לען אין די פערשידענע קהלות, וואָרפט זיך אין די אויגען דער קאָלאָסאַלער אונטערשיעד צווישען וואַרשא-לאַדז און די אנדערע גרעסערע קהלות, מיט דעם וואס פּמעט אין אַלע גרעסערע יודישע קהלות איז דער נצחון געווען אויף דער זייט פון נאַציאָנאַלען טייל פון דער יו-דישער בעפעלקערונג, איז אין די צוויי גרעסטע יודישע קהלות געווען פער-קעהרט, דאָרט האט געזיעגט און אָב-געהאַלטען אַ גרויסען נצחון די רעאָ-ציע, די אַגודה, וואס איז געגען דער יודישער נאַציאָנאַלער אויפּלעבונג און בעמיהט זיך מיט אַלע מיטלען דעם יודיש-נאַציאָנאַלען גייסט צו דערשטי-קען.

אָבער נישט אויף דעם וועלען מיר זיך איצט אָבשטעלען, מיר ווילען דאָ נישט אַנאַליזירען דעם בעוואוסטזיין פון די יודען אין פוילען און קומען צום אויספיהר אַז די פּראַווינק-יודען זענען מעהר נאַציאָנאַל-געשטימט ווי די יודען פון ווארשא און לאַדז. מיר ווילען נישט און מיר קענען אויך נישט אַרויסטראָ-גען אַזא אורטייל, וועלכער וועט גע-וויס זיין געגען דעם אמת. מיר מווען זיך אָבער אָבשטעלען אויף דער זעהר טרויריגער ערשיינונג וואס די וואהלען האָבען אונז געוויזען איבערהויפט אין דער רעזידענץ, אין דער גרעסטער יו-דישער קהלה פון אייראָפּא, וואו די פּעראינטערעסירונג מיט די קהלה-וואה-לען צווישען דער יודישער בעפעלקע-רונג איז געווען אזוי נישטיג, אזוי קליין אַז עס האָט נישט געוועהלט קיין דריט חלק פון די וואהל-בערעכטיגטע, וואס עס טרעפט נישט ביי קיין שום וואהלען צווישען קולטורעלע מענשען.

און דאס איז פארגעקומען דאן, ווען די וואהל-אַגיאַטציע איז געווען אַ גע-נוג גרויסע, ווען פון אַלע זייטען האָט מען נישט אויפגעהערט צו רופען די וועהלער, צו רעדען צו זייער געוויסען, צו וועקען זייער יודיש געפיהל און זיי ערקלערען ווי ווייט יעדער יוד דארף זיין פּעראינטערעסירט אין די וואהלען צו דער קהלה, איז טראָך דעם אַלעמען געווען אזא אונגעווענהליכע אַבסטינענץ, אזא אונערהערטע גלייכ-גילטיגקייט, וואס עס וואָלט זיך בשום אופן נישט געלאָזט גלויבען.

מען וויל דאס פערזענטפערען מיט דעם וואס די יודען זענען היינט משוקע אין זייערע טאָג-טעגליכע דאגות, אַז די שלעכטע קריטישע לאַגע אין וועלכער דער רוב פון דער יודישער בעפעלקע-רונג געפונט זיך רייסט איהם אַוועק פון געזעלשאַפּטליכען לעבען, און דער סתם-יוד, דער וואס פערנעמט זיך נישט

זעה „טשענסט. צייטונג“ נומ. 22.

וואָס געהערט, וואָס געזעהן.

בהעלותך. איז דער טייטש, ווען דו וועסט אָנ-צינדען די ליכטלעך, דאָס איז אַ רמז אויף די נאָר וואָס פאַרגעקומענע קהלה-וואהלען, ווען עס איז אויסגעוועהלט געוואָרען דאס שמן זית פון די היגע יודישע בעפעלקערונג.

בהעלותך, ווען זיי וועלען ענדליך קומען אין דער קהלה און איבערנעמען די ווירטשאפט זאָל עס זיין אַנ'עליה און נישט חס ושלום קיין ירידה. זיי זאָלען אַנצינדען די ליכטלעך, זאָלען נישט אָבגענאָרט ווערען די האַפּנונגען וואס די יודישע בעפעלקע-רונג האט אויף זיי געלייגט קלויבענדיג פרישע מענשען.

בהעלותך, ווען איהר וועט קומען אין דער קהלה, זאָלט איהר די ליכטלעך, זאָל אונזער אַרים יודיש לעבען, אונזער פּערחוש'דיגע יודישע גאט אַביסעל

דער יום = שוב פון קינדר.

„שומר ישראל“.

במילא אויס אז מען שיקט עטליכע משמורים צו איין מת, פערשלינגט עס א סך געלד.

דעם אמת מוז מען זאגן, אז די פאטענטירטע פלל-טהווער האבען נישט קיין אינטערעס פאר דער דאזיגער גע-זעלשאפט, אפשר דערפאר ווילל אין דער שפיץ פון דער געזעלשאפט שטע-הען נישט די פראמינענטע פערזענליכ-קייטען, נאר מענטשן פון פאק, אבער דערפאר איז זייער ארבייט א הומאני-טאטע און א ערליך איבערגעבענע. דער שרייבער פון די דאזיגע שו-רות האט זיך פערמיטערט פארשטייט מיט דער טעטיגקייט פון דער געזעלשאפט און איך בין געקומען צו דער איבער-צייגונג אז די געזעלשאפט פערזענלעכ-ברייטע אונטערשייטונג אין איהר אר-בייט און מיט סימפאטיע דארף מען זיך בעציהען צו די מענטשן וואס אפ-פערען אהן שום אייגען נוצען זיך די דאזיגע זעהר הומאניטארע און יודישע זאך.

מען דארף זיי אונטערשייטען מיט דעם, אז ווען פריוואטע מענטשן דינגען משמורים פאר זייערע געהאטע פער-שטארבענע, זאל מען זיך ווענדען צו דער געזעלשאפט כדי פאר די פאר-גילדען וואס זיי וועלען בעקומען זא-לען זיי קאנען בעצאהלען פאר די משמורים ביי ארימע פערשטארבענע. אויך דארפן זיך פערשרייבען פריי-וויליגע מיטגלידער מיט א געוויסען חודשליכען אבזאך, כדי מיטצוהאלטען דער געזעלשאפט אין איהר אמת אי-בערגעבענעם שעהנעם טהאט לגבי די יודישע ארימע מתים.

„דעם מיר 50 דילדען, וועל איך נעמען א רעט“.

פון די ראבינאט-מעשה'לעך.

הענד ארבייט ער ווי ער וואלט גע-וואלט מסביר זיין א שווערע סגיא. זי, די מאדאם שרה'לע שליחא פון ס. א פרוי פון עטליכע דרייסיג יאהר, מיט א קינדערל אין דער האנד, קאן נישט ארויסרעדן קיין גימל און קיין קוף, זי הייבט אן דערצעהלען א גאנ-צע מעשה, אז ער, דער מאן, איז א שליחא, ער, דאן דיין פרנסה נישט דעבען, און שולדיג איז זיין מוטער, וואס רעדט איהם אב פון ווייב, ער וויל מיט מיר געהן אין טעאטער אריין, איך וויל אבער נישט, זאל ער אנטהן א „דאפעלוש מיט א דארצען ראד“, נאך לאנגע חקירה ודרישה איז בע-שלאסען געווארען, אז ער זאל איינ-צאהלען פאר א גט און דעם ווייבעל זאל ער געבען א געוויסע סומע און די צווייטע וואך זאלען זיי קומען מיט'ן געלד וועלען זיי בעקומען גט. די וואך זענען זיי נאך אומא-געקומען, און לויט דער פאדערונג פון וויי-בעל, וואס האט געפאדערט גאנצע פופ-ציג זלאטעס פאר'ן „דעט“, האט דער יונגערמאן איינגעלייגט 40 גילדען און מרת שרה האט בעקומען פירציג דיל-דען און א דעט, מיט א תנאי אז טא-מער וועט ער דער „דעשפאך“ בעקן מען טויענד דאָר און נון דארף ער איהר צוגעבען צוויי הונדערט דילדען... ש-קע.

גען צוזאמען מיט די קריסטליכע און ערשט לויט די השתדלות'ן פון דער געזעלשאפט ווערען די יודען אבגעזונ-דערט און עס וואלט ביי זיי א משמור. אביסעל שיקאנעס האט נאך די גע-זעלשאפט אויסצושטעהן פון דעם יודי-שען שפיטאל דאקטאר, אבער זיי שטע-לען זיך נישט אב אויף קיין שוועריג-קייט און זענען פארט זייער ארבייט. אין יודישען שפיטאל ליגען מעהר-סטענטייל ארימע קראנקע און אויך אסך פרומע, און ווען עס טרעפט א אומ-גליק ר"ל קומען שוין די מיטגלידער און בעזארגען דעם בר-מנן אין טויטען הויז, בעהאנדלען דעם מת לויט אלע פללים פון יודישען דין, קויפנדיג דער-צוויי נויטיגע מכשירים.

מיט 4 חדשים צוריק איז די געזעל-שאפט לעגאליזירט געווארען אונטער'ן נאמען „שומר ישראל“ און זי הייבט אן איהר טעטיגקייט צו פיהרען מיט א געוויסען אייפער און אויף א געזעל-שאפטליכען אופן.

די געזעלשאפט צעהלט איצט 90 מיטגלידער וועלכע צעהלען צו 50 גרא-שען אדער א גילדען א חודש, נאר ליידער האט זי נאך א דעפיציט, ווייל זי צעהלט די משמורים צו 4 אדער 5 גילדען א נאכט, און היות ווי לויט די לעצטע פערזענלעכע טאר מען נישט קובר זיין דעם מת פריהער פאר 48 שעה, און דער שפיטאל דאקטאר היט די פערזענלעכע אב זעהר שטרענג קומט

אזא געזעלשאפט עקזיסטירט ביי אונז אין שטאט, וועלכע פיהרט א אינטענ-סיווע טעטיגקייט אויף איהר געביטע, צו בעזארגען משמורים פאר די גע-שטארבענע יודען אין די שפיטעלער ווי אויך אינדערהיים. די מיטגלידער פון דער געזעלשאפט רעקרוטירען זיך אין גרעסטען טייל פון די בעלי בתים, וואס דאווענען אין מנין ביים יודישען שפיטאל.

דאס דאזיגע מנין איז געגרינדעט געווארען מיט א רייע יאהרען צוריק דורך דעם בעקאנטען פערשטארבענעם פלל-טהווער איטשע ראטהאלץ (פארפער) וואו יעדען שבת האט מען געדאווענט און אויך די קראנקע האבען דארט גע-קאנט דאווענען מיט מנין. לערך 2 יאהר צוריק איז ביי די מנין מענטשן געבוירען געווארען דער געדאנק צו גרינדען א געזעלשאפט וואס זאל האבען די אויפגאבע, אז בעת א קראנקער יוד שטארבט זאל ער נישט ליגען אין דער שפיטאל „טרופיאליניע“ עלענד, נאר עס זאל איהם אבגעגעבען ווערען דער געהעריגער כבוד. צום דאזיגען געדאנק זענען זיי גע-קומען דערפאר, ווייל אין יודישען שפי-טאל האט מען זיך נוהג געווען, אז ווען עס איז געשטארבען א קראנקער און ווער שמועסט א נישט קיין היימי-שער האט מען איהם אריינגעווארפען אין דעם טויטען הייזעל און שום ביסעל רעספעקט און אזוי ארום פער-שוועכט דעם כבוד המת.

די געזעלשאפט האט דאס געוואלט פערמיידען און האט זיך געוואנדען צום הויפט דאקטאר וועלכער האט זיי ליי-דער נישט געוואלט אנטקענען, נאר דורך די אינטערווענץ פון קראנקער ה' גאלדשטיין, האט די געזעלשאפט גע-קענט אנהויבען געוויסער מאסען איהר טעטיגקייט.

די געזעלשאפט האט אבער זיך נישט בעגעניגט בלויז מיט די מתים פון יודישען שפיטאל, נאר זי האט אויך געוואלט בעזארגען די פערשטארבענע יודען מיט משמורים אין די קריסטליכע שפיטעלער און נאך לאנגע השתדלות'ן און אינטערווענצען איז געלונגען די געזעלשאפט צו בעקומען ערלויבניש אריינצושיקען משמורים אין שטאטישען שפיטאל.

ביז נישט לאנג ווען א יוד איז גע-שטארבען אין שטאטישען שפיטאל האט מען די יודישע מתים געלאזט ליי-פריי פוסק, וועלכע זענען פאקטיש די איינציגע ערציהערנס פון די קינדער אין די פארברייטונג-קלאסען. נאכ'ן פראגראם האבען 50 אנוועזנ-דע קינדער פערברענגט די צייט ביי א געמיינזאמען פעסער-ברויט, וועל-כעס איז בעשטאנען פון מילך, צוקער, וואר, שאקאלאד און אנדערע, וואס יעדעס קינד האט מיטגעברענגט, כדי צו פייערען דעם גרויסען יום-טוב גע-ווימעט דעם קינד.

מ. קרעמסקי.

קינדער לאזען זיך זעהר לייכט סוגע-סטיאנירען, דאריבער האט דאס אוי-סערגעווענליכע בעדייטונג ביי דער ערציהונג און יעדע מוטער דארף אין דער ערשטער רייע קענען לערנען איהר קינד, כדי צו בעקענען זיך מיט די בעזונדערע נייגונגען וואס עס בע-זיכט יעדעס קינד.

די מוטער דארף אויך לייגען א גרוי-סע אימפערקואמקייט אויף די לעזע-ליטעראטור. מען דארף אומבעדינגט בע-זיכטען דאס לעזען דורך קינדער פער-שידענע רויב-טענסאציעס, אוןאנטוועס, בעריכטען פון געריכט וועגען מערדע-רייען, וועלכע האבען א שווערליכע רע-זולטאט און מאכען די קינדער נערוועז און רופען ארויס שרעקליכע חלומות. מען דארף אויך נישט קיין קינד אין די פרייהערען שיקען אין דער שו-לע, דען א קינד, וועלכעס איז גוט צונויפקעלט גייסטיג איז דאגעגען שלעכט ענטוויקעלט פיזיש, ווערט עס זייענדיג אין דער שולע, פיעלמאל איבערלאס-טעט מיט דעם שול-פראגראם וואס עס ווירקט שעדליך אויף זיין ווייטערדיגע פיזישער ענטוויקלונג. דאס גייסטיגע ענטוויקעלען מוז געהען פאראלעז מיט דער פיזישער ענטוויקלונג. אויך דארף מען געדענקען, דאס מען דארף נישט געבען קיין אלקאהאל - געטראנקען די קינדער, וועלכעס ווירקט אויף דעם מוח, ווי ס'ס פאר דעם קערפער, ווען אפילו מ'זאל דעם קינד געבען אין דער קלענסטער פארם, דען די קינדער ווע-רען נערוועז און טראכען זעהר שלעכט אויך זעהר שטארקער טעע און קאווע ווירקען אויך זעהר שטארק אויף דעם יונגען קינדער-ארגאניזם.

די אנוועזנדע מוטערס האבען הערצ-ליך געדאנקט דער פרוי דאקטאר פאר איהר אינטערעסאנטער פרעלעקציע. לויט מיין מיינונג דארפען אזאלכע רעפערענצן ווערען איינגעארבעט וואס אפטער, כדי צו בעקענען די עלטערן, הויפטזעכליך די מוטערס מיט דעם ער-ציהונג-סיסטעם, דען יעדעס קינד האט זיין ספעציעלע פסיכאלאגישע סטרוק-טור, מיט וועלכער די מוטער דארף זיך בעקענען, אויב זי וויל אין דער צוקונפט פערמיידען זיך און דער גע-זעלשאפט גרויסע אונגעהערליכקיי-טען און ערציהען דאס קינד אלס נוצ-ליכען פירגער, דען מען דארף געדענ-קען, אז פון די קינדער וועט בעשטעהן די צוקונפטיגע געזעלשאפט.

זיט סוף פון פראגראם האט די לעה-רערין פלל האפטאק דערצעהלט די קינדער אין א שטונדע פוילישער שפראך. אילוסטירט מיט ליכט-בילדער אנדערענעס א מעשה „מוטער“, וועל-כע די קינדער האבען מיט גרויס אויפ-מערקזאמקייט אויסגעהערט און בעשאנ-קען איהר לעהרערין מיט לאנג-דויערענ-דע אפלאדיסמענטען.

פלל האפטאק איז ווי ספעציעל גע-שאפען געווארען פאר די קינדער, וועל-כע בעגייסטערען זי פאר איהר צערט-ליכקייט, ווי אויך די צווייטע לעהרערין בעשטעהן ס'רוב פון קליינענדלעך און האנדווערקער האבען געוואלט האבען אין ראט און אין פערזענלעכע זייערע פארשטעהער און טאקי אויף דעם גע-בייטע פלעגען פארקומען רייפונגען.

ענדליך איז די לעצטע יאהרען די פראגע ערליידיגט געווארען צו דער צופרידענהייט פון אלע צדדים. היי-יאהר האט זיך ווידער אויפגע-הויבען א שטורם צוליב א מיטגליעד פון ראט וואס איז זיך אויסגעלאסע-וועט און געוויסע מיטגלידער האבען-דיג מיט איהם אלטע חשבונות האבען איהם נישט געוואלט ווייטער וועהלען. די לייטונג פון דער באנק האט אבער געוואלט ווייטער האבען דעם מיטגליעד אין ראט, איבערהויפט ווען ער האט געארבייט אין דער באנק גאנצע 9 יאהר, אזו טאקי פארגעקומען א פאר-שטורם מיט א פארוואהל - פערזאנלעכ-און מען האט זיך גערעכענט, אז דער שטורם וועט זיך אריבערטראגען אויף דער אלגעמיינער פערזאנלעכע, אבער דורך א נס איז דער „שטורם“ אריבער-רוהיג.

דאס נס האט בעוויזען דער שליח פון רעוויזיאנס - פערבאנד אינזש. ה. שאקעס וואס איז א מומחה אין אזעל-כע.

דער קאמיטעט אונטער ווע-מענס שוין עס געפונט זיך דאס קינד, ארדענט איינעם יאהר א וואך געוויסע דעם קינד אונטער דער לאזונג: „אלץ פאר דעם קינד“, וואס דויערט פון 26 ביז דעם 31 מאי. דער לעצטער טאג איז געוויסע דער מו-טער אלס ערציהערין פון קינד.

אין פערלויף פון דער וואך דארפען ווערען איינגעארבעט פערזענלעכע טעאטערען, אויספאלגען און אנדערע אימפרעזען, כדי צו געבען דעם קינד אין די דאזיגע טעג דאס מאקסי-מום פערזענליכע און פרעהליכקייט. אזאלכע יום-טובים זענען געווארען איינגעארבעט אין דעם יודישען גימ-נאזיום און אין דער שולע פון פלל. וויינישטאק.

שבת, דעם 30 מאי איז פארגעקומען אין לאקאל פון יידישען גימנאזיום א פייערונג געוויסע דעם קינד מיט'ן אנטוויקלען פון שילדער פון B C פאר-בערייטונג-קלאסען און עלטערען. דאס ערשטע ווארט האלט דער די-רעקטאר פון גימנאזיום ד"ר פראסט, ארויסצוגעדיגט די מיינונג דאס יודען אלס פאלק, וואס איז שטענדיג געווען פערפאלגט פיהלען בעסער ווי אנדערע פעלקער דעם יום-טוב און די בעדערפ-ניש פון שוין.

ער בעדויערט וואס צו דער פייער-ליכקייט זענען די מוטערס געקומען אין א זעהר קליינער צאהל, דען די מוטער איז די פאקטישע ערציהערין פון קינד און איהר האנד ליגט דער ארט פון דער ערציהונג פון קינפטונג דור, דא-ריבער וואלט געווען ווינשענשווערט, אז די מוטערס זאלען זיין אין א שטענ-דיגע קאנטאקט מיט דער שולע.

די ראָל פון די עלטערען דארף זיך נישט נאר בערגעניצען אין פונקטליכען צאהלען דעם שחר-לימוד, נאר דארף זיך אויך אינפארמירען וועגען גאנ-צן דער לעהרע.

א גאנצע רייע קינדער האבען דע-קלאמירט אקטועלע זאכען אין צוזא-מענהאנד דערמיט. אומבעסטען זענען געווען די דיכטונגען אין פויליש פון די שילדער און שילדערנס: אדערבערג-„דאס מוטער-הארץ“, טשענסטאכאוסקי „געדענקטו“, העברעאיש דורך די שילדערין ברוזסק-„אמא“.

די פרוי שפירא האט אין נאמען פון די אנוועזנדע אין א זעהר וואכערע רעדע זיך געוואנדען צו די קינדער מיט א אפער, דאס זיי זאלען זיין גע-הארכזאם זייערע עלטערן און ערצי-הער, כדי זיי זאלען אויפזאכען אלס שטאלצע און נוצליכע פירגער, וואס עס וועט זיין די בעסטע בעלייגונג פאר די עלטערן און ערציהער - לעהרער-שאפט.

פרוי ד"ר שאפער, שול-דאקטארין, האט געהאלטען זעהר א געלונגענע און אינטערעסאנטע רעפערענצן וועגען סוגעסטיע בכלל און ביי קינדער פארט, ארויסגעצונדיג פון שטאנדפונקט, אז

מיטען.

אין האב א גאנצען צעטייל פון יו-דישע אינטערנעהמניגן, וואס האבען לעצטענס אבגעשאפט זייערע יודישע ארבייטער און צוגענומען נישט-יודען.

אין אזא ווערע קריטישע צייט ווען יודען זענען פעראריימט און מען לאזט זיי נישט צו צו קיין שום אמת, איז דאס גרעסטע פערברעכען ווען מען דערהויבט זיך אויף אזא אונגעהערטע נבלה.

איינער פון זיי וואס האט בעזיי-טיגט זיינע יודישע ארבייטער וועל-כע האבען געארבייט ביי איהם צו 6 כון 7 יאהר און צוגענומען נישט יו-דישע ארבייטער. דאס איז נישט קיין אנטיסעמיטיזם נאר נאך צרגער!

דער שטורם איז אריבער.

די באנק ספלידעלצא אלע 7 האט שוין אזא טראדיציע אז ווען עס קומט פאר די יעהרליכע אלגעמיינע פערזאנל-לונג ריכט מען זיך אויף א שטורם מצד די מיטגלידער. אזוי איז טאקי געווען עטליכע יאהר כסדר. די מיטגלידער פון דער באנק וואס

מזל-טוב ר' חיים.

לויט'ן אויסגאנג פון די וואהלען האט זיך געקענט אויסוועקען, אז פרעזעס פון ראט וועט זיין א פרישער, לאַמיר זאגען א דאקטאר אדער א אנדערער אינטעליגענט און די מזרחי, וועלכע איז אריין אין דער קהלה לויט איהר אייגענער שולד (מיין טיעפע איבער-צייגונג) אין א קלענערער פראקטיש וועט פערלירען די פרעזעסור, אבער עס איז דאך נישט אזוי שלעכט.

דאס פרעזעסור-בענקיל פון ראט וועט מסתמה ווייטער לעקומען די מזרחי אין דער פערזאן פון דעם חשוב'ן פלל-טהווער ה' חיים וועקסלער.

בעת איך שרייב די דאזיגע שורות איז נאך די זיצונג נישט פארגעקומען נאר איך שרייב עס שוין אלס פאקט, ווייל מיט מיין זשורנאליסטישען חוש האב איך דערשמעקט, אז די גרויסע מערהייט וועט זיכער שטימען אלס פרע-זעס פון ראט. פאר'ן געהערטען ה' חיים וועקסלער - אויב איך וועל זיך נאר נישט חאבען טועה געווען.

לויט'ן.

גאנץ פון דער פערזאנלעכע האט ער מיין אונגעקערטען אין א זייט און מיר ערקלערט פאלגענדעס: — פערשטעהט איהר מיך מיין פריינד — זאגט ר' ישעיה-העל איז פארגעקומען נישט לאנג וואהלען צו דער קהלה און ווען איך בין געקומען צו דער וואהל-אונגע מיט'ן צעטלעך, האט מען מיר ערקלערט, אז איך האב נישט קיין וואהל-רעכט, עס האט מיך אזוי פער-דראסען, אז איך בין געווען קראנק גע-ווען א פאר טעג, ווארום פערשטעהט איהר, איך בין דאך היע געבוירען גע-ווארען און שוין 56 יאהר ווי איך גע-הער צו דער יודישער קהלה און דא פלוצים האט מען מיך פערגעסען אריי-נעמען אלען אין דער וואהל-ליסטע, האב איך בעקומענדיג א איינלאדונג אויף דער אלגעמיינער פערזאנלעכע פון דער באנק, געוואלט זעהען צי האב איך דא אויך נישט קיין וואהל-רעכט.

פאר מיר מעג אויסגעוועהלט ווערען ווער עס איז, נאר נישט וועמען צו וועהלען אינטערעסירט מיר, איך וויל אויסנוצען מיין וואהל-רעכט. דאס וואס יעדע האבען מיך בעזעליט וויל איך דא ערפולען.

כע ענינים און ער האט ווי א אמת'ער מייסטער אזוי מאנעווערירט, אז אלץ איז אהרן בשלום און מיט אזא שנע-לען טעמפא אז עס האט ארויסגעווען ענטזיכונג ביי אלע פערזאנלעכע.

ער האט נישט געלאזט דעם פילווער אויסשיסען, זאגאר ווען דער פעלדמאר-שאַר ר' גאלדענשטיין האט אָנגעהוי-בען מיט זיין סטראטעגיע צו אטאקי-רען דעם געגענער, האט ער איהם אב-געשטעלט און געצווינגען צו שמיכלען. די פערזאנלעכע האט זיך טאקי גע-ענדיגט בשלום און דער אנגעזאמלטער שטורם איז אריבער.

ער איז געקומען אויסנוצען זיין וואהל-רעכט.

אויף דער פערזאנלעכע פון באנק ספלידעלצא האב איך געזעהען א יודעל זיצען פון אנהויב ביז'ן סוף אין א זייט.

ער האט געשוויצט און זיך דאך נישט געריהרט פון ארט. ווען איך האב איהם געפרעגט ר' ישעיה, היתכן פאר-וואס געהט איהר נישט ארויס זיך א ביסעל אבקיילען און איבערהויפט ווי איך קען אייך זענען איהר נישט אזוי שטארק פערמיטערט אין דעם אויס-טאק.

ווי אזוי מען לערנט און ערציהט די פוילישע יוגענדר.

(סוף.)

דעם נישט פועל'ן.

אָבער אונז אינטערעסירט, וואָס אַ צייטונג, וואָס איז געשאפֿען דורך שי-לער, ווערט געשריבען דורך שילער און דורך זיי אויסגעהאַלטען. פער-טעהט זיך אונטער דער אויפזיכט פון זייערע ערציהער און לעהרער, אַז אַזא צייטונג זאָל געבען פֿלאַץ פֿאַר אַזעלכע עקעלאָפֿטע שילערשע „איבונגען“, זעלכע וואָלטען געפֿאַסט אין דעם אַנ-טיסעמיטישען „שבת - קוריער“, אָבער קיינמאָל נישט אין אַ צייטונג וואָס האט כלומרשט ריין ערציהערישע אויפ-גאבען, צו ענטוויקלען צווישען דער יוגענד די שרייב-פּעהיגקייטען און זיי צו וועקען צו געוויסע שאַפֿונגען.

אַזא אויפגאבע האט זיך די צייטונג געשטעלט, און ווי זעהט זי אָבער אויס אין דער ווירקליכקייט? וואָסונג צייגט ניש גיט עס ארויס פֿאַר דעם אויפריכ-טיגען און ערנסט דענקענדען טייל פון דער פוילישער עפענטליכער מיינונג.

און דאס וויכטיגסטע וואָסערע גיפט זוגען אריין אין זיך די הונדערטער פוילישע שילער און שילערינס לעזענ-דיג אַזעלכע „פּאַפּעוועס“?

און נאָך עפֿיס: צווישען די שרייבער זעהען מיר אָפֿט יודישע שילער און אויך אין דעם זעלבען נומער זענען פּעהאן שאַפֿונגען פון איין יודישער שילער און איין שילער, קינדער פון אָנגעזעהענע יודישע עלטערן, ווי זאָל דאס הייסען?

און וויפֿעל צעהנדליגער יודישע

די אַלגעמיינע פּערוואַמלונג פון דער באַנק

ספּולדזיעלשטי.

פּערגאַנגענעס זונטאג איז פּאַרגעק-מען אין זאָל פון דער „ליראַ“ דיעהר-ליכע אַלגעמיינע פּערוואַמלונג פון דער היגער יודישער באַנק ספּולדזיעלשטי. אויך איז ספּעציעל צו דער פּערוואַ-לונג דעלעגירט געוואָרען מצד דעם רעוויזאָנס-פּעראַנדר דער אינספּעקטאָר אינזש. שאַשקעס, וועלכער איז געווען אַנוועזענד.

די פּערוואַמלונג עפּענט ה' ב. העל-מאָן, וועלכער לעגט פֿאַר אלס פּאַרזי-צער דעם ה' קאַפּיטאָל. ה' לעוואָקוויטש ערקלערט אין נאָ-מען פון די פּערוואַמלעטע אַז זיי שטע-לען נישט אַרויס קיין געגען פּאַרזיע-האַפּענדיג אַז דער פּאַרזיער וואָס די פּערוואַמלונג לעגט פֿאַר וועט פיהרען די פּערוואַמלונג אַפּיעקטיוו.

אַלס בייזעגענדע ווערען פּערבשטען די ה"ה ה. ציטער און ד. קאַניעצפֿאַ-לער און אלס סלעקטאָר ד. שוואַרץ. אויך וועט פּערבשטען אין פרעזיד-יום דער ה' אינז. שאַשקעס, וועלכער לעזט פֿאַר דעם פּראָטאָקאָל פון דער

קליינער פּעליצטאָן.

דור הפלגה...

אַנאָיפּערעגטער ביז גאָר, איז אַז מיר אַריינגעלאָפֿען מיין שכן ר' ישראל יודעל.

— עס איז נישט אויסצוהאַלטען פון היינטיגען דור, עס געהט שוין אַריבער אַלע גרעניצען, מען מוז דערויף רע-גירען, אַז נישט איז אַ סוף צו דער וועלט, און הילוי וואָלט זי שוין אַ סוף גענומען וואָלט מען פון איהר איינמאַל פֿאַר אַלע מאָל פטיר געוואָרען, אַנ'עק!

אַט דאָס מענה לשון האט מיין שכן אויסגעפֿאַקט נאָך שטעהנדיג אויף דער שוועל.

איך האָב איהם ווי תמיד פּעהיגט, געבשטען זיצען און געפרעגט: וואָס איז מיט אייך דער מעהר ר' ישראל יודעל, איהר זענט דאָך דאכט זיך צופרידען פון אויסגאַנג און די וואָהלען און דער קהלה. האט דאָך אייער ליסטע אַריינגעפיהרט די געהע-ריגע צאָהל מאַנלאָטען און איהר קאָנט זיין זיכער, אַז אייער פּאַרציע עטאט וועט פּערקלענערען ווערען, אויך וועט מען אייך שחטן — אויב נישט איי-גאַנצען בחנם, איז האָלב אומזיסט, אויך די מקוה וועט זיין צוגענגליך פֿאַר אייך און פֿאַר אייער בני בית, טאָ

לען, ער זאָגט אַז מען דאַרף נישט

פיהרען קיין פּאָליטיק אין דער באַנק, אויך פּרובט ער צו ווירקען אויף די פּערוואַמלעטע אַז זיי זאָלען בעת די וואָהלען נישט נעמען אין אַכט קיין פּערווענליכע אָמביציעס.

אין דער דיסקוסיע נעמען אַנטייל די ה"ה י. לעוואָקוויטש, ד. קאַניעצ-פּאַלער, וועלכער האָלט אַ זעהר זאָכ-ליכע רעדע און די ה"ה יארקאווינע און שנקאָרסקי.

דאָן האָלט אַ זעהר אינטערעסאַנטע רעדע דער ה' אינזש. שאַשקעס, וועל-כער מאַכט אַ איבערפֿליק איבער דער גאַנצער, קאָפּעראַטיווער פּעוועגונג ביי יודען און ספּעציעל אין די בעק.

ער שטעלט זיך אָב בעזונדער אויף דער היגער באַנק ספּולדזיעלשטי, וואָס איז פּערריכענט אַלס איינע פון די ערשטקלאַסיגע בעק, נאָך ער האָט טענות הלאַמי מען פּראָלאָגירט צופּיפל די הלאות.

ער דערצעהלט אַז די יודישע קאָא-פּעראַטיווע בענק פּערמאַנען 100 מיל-יאָן זל. פון וועלכע 12 מיליאָן זענען געזאַמלט געוואָרען פון די אַמעריקאַ-נער יודען און דאָס איבריגע איז גע-זאַמלט געוואָרען פון די פוילישע יו-דען.

ער שטעלט פּעסט, אַז די פּערוואַ-לונג ווערט געפיהרט אין אַ מוסטער-האַפּטער אָרדונג, ער ווינטשט שלום און אַחדות צווישען אַלע מיטגלידער פון דער באַנק.

נאָך די דיסקוסיעס ווערט איינשטי-מיג אָנגענומען פּאַלענדע רעזאָלוציע: אויסהערענדיג דעם בעריכט און בילאָנס דריקט אויס די פּערוואַמלונג דער פּערוואַמלונג און ראַט ווי אויך דעם דירעקטאָר אַפּאָלאָנטאַריום און אַ דאָנק פֿאַר איהר אַרבייט.

וועגען צוטיילען דעם ריוה ווערט איינשטימיג פּאַסאַטען, אַז 217 גילדען געהט אויף רעזערוו קאַפיטאַל און 1960 זל. אויפ'ן פּאַנד ספּעציאַלי.

דאָן ווערט אויך אָנגענומען דער בודזשעט אויף דער סומע פון 65 טויזענד זלאָטעס מיל'ן רעכט איבער-צושטייגען מיט 10 פּראָצענט.

פּערוואַמלונג - מיטעל געגען אָן-שטעקונג.

עס איז אַ בעוואוסטע זאָך, אַז יעדער מענטש צוטראַגט באַקטעריעס און שטעקט אָן זיינע גאָנצע מיט קראַנקהייטען און הויפטזעכליך פּערשפּרייטען זיך גע-פּעהרליכע קראַנקהייטען. דאָס איינציגע פּעהרליכע מיטעל איז — ריינקייט און דער גרעסטער שונא פון באַקטעריען — זויפּען-שוים. מיר צעהן דעריבער נאָכ-סעהר ווי ביו-איט: נעמען בעדער, ווא-שען די הענד, טוישען וועטל גיטע און מילדע זיף, ווי צ. ב. די בעקאָנטע פון איהר גוטסקייט זיף, קאָלאָנאָטי מיט'ן וואַש-ברעטל — איז נישט טייער און בעשטימט נאָך ביליגער ווי אַ דאָ-קטאָר.

עס ווערט דאָן אויך בעשטעטיגט, אַז די העכסטע סומע וואָס די באַנק קאָן באַרגען אַ מיטגלידע איז 5000 זל.

ה' ב. העלמאַן דערמאָנט אַז אין יאָהר 1932 ווערט 25 יאָהר זינט די באַנק איז געגרינדעט געוואָרען און עס וועט איינגעאָרדענט ווערען אַ יובילע-אום, אויך דאַנקט ער אין נאָמען פון ראָט און פּערוואַמלונג דעם ה' שאַש-קעס פֿאַר זיין אַנטיילנעמען אין דער פּערוואַמלונג.

די פּערוואַמלעטע אָפּלאַדירען מיט בעגייסטערונג און דריקען אויס אַ דאַנק דעם ה' אינזש. שאַשקעס. פֿאַר די וואָהלען בעקומט דאָס וואָרט צו אַ פּערוועהנליכע ערקלערונג ה' ח. וויינשטאָק. אַלס איינער וואָס האָט זיך אַרויסגעלאָסעוועט פון ראָט, נאָך זיין רעדע ווערט געשטערט דורך צווישען-רופּען. צום סוף ערקלערט ה' וויינ-שטאָק אַז ער ציהט צוריק זיין קאַנדי-דאַטור.

אין רעזולטאַט ווערען אויסגעוועהלט: אין דער פּערוואַמלונג ה' י. ב. מיי-טליס, אַלס פּערטרעטער די ה"ה: ד. שוואַרץ און י. לעוואָקוויטש. אין ראָט: די ה"ה ג. ניימאַן, ד. פּילי-פּאָוויטש און י. שטראַסבערג.

אַלס פּערטרעטער די ה"ה: י. אָפּענ-היים, ל. קאַפּיטאָל, ד. בוגייער.

נאָך דער שלום-רעדע פון ה' אינזש. שאַשקעס ווערט די פּערוואַמלונג און-טער הילכניגע אָפּלאַדירטעמענטען פון פער-זאַמעלטען עולם, געשלאָסען.

אַפּקלאַנגען פון דער פּאַריעהריגער יוני - מאַניפּעסטאַציע אין היגען געריכט.

די טעג איז אין היגען געריכט בע-טראַכט געוואָרען דער פּראָצעס פון אַ גאַנצע רייע אָנגעקלאַנגטע טהוער פון היגען פּפֿ"ס, וועלכע זענען בעשולדיגט געוואָרען דורך דער מאַכט אין אַרגאַ-ניזירען אַ גאַסען-מאַניפּעסטאַציע און שטעלען אַ ווידערשטאַנד דער פּאָליציי. די בעשולדיגטע האָבען פּערטיידיגט די אַדוואָקאַטען פּראָפּאָרט און רייכמאַן. בעשולדיגט האָט זיי דער קאָמיסאַר קאָזלאָוסקי.

אין רעזולטאַט האָט דאָס געריכט אַרויסגעגעבען אַנאָרטייל, לויט וועל-כען 2 פּערוואַן ווערען בעשטראַפט מיט 2 וואַכען אַרעסט און די איבריגע 6 פּערוואַן צו 1 וואַך.

פּערשפּרייטער פון אונלעגאַלער ליטעראַטור.

אויפ'ן מיטינג, וואָס איז איינגעאָר-דענט געוואָרען פון די פּראָפּעסאַנעלע קלאַסען-פּעראַיינען וועגען דער יעצטי-גער לאַגע, אַרבייטסלאָזיגקייט און גע-גען רעדוואַרען דעם לויזן פון די אַר-טייער, זענען אָנוועזנד געווען אַ גרעסערע צאָהל אַרבייטער. צווישען די אָיוועזענדע האָבען איי-ניגע פּערוואַן פּערשפּרייט אונלעגאַלע ליטעראַטור, צוליבע וואָס זיי זענען אַרעסטירט געוואָרען.

די נעמען פון די אַרעסטירטע ווע-רען לויט דער נייער פּעראָרדונג פון דער הויפּט-פּאָליציי-קאָמענדע, געהאַל-טען בסוד.

די אויפזיכט-מאַכט נעמט „לעצט-געלד" ביי די אָפּטרעטענדע דאָקאָרעס.

די טעג האָבען אַלע מיטגלידער פון דער געו. קהלה-פּערוואַמלונג בעקומען צוגעשיקט פון דער אויפזיכט - מאַכט אויפּפּאַדערונגען אין וועלכע ס'ווערט געזאָגט אַז אזוי ווי לויט'ן געזעץ און לויט די פּאַרשריפטען האט דער קהלה-בדושעט פּאַר'ן יאָהר 1931 געדארפֿט צוגעשטעלט ווערען דער מאַכט ביז ענדע לויט, און ער איז נאָך ביז היינט נישט צוגעשטעלט געוואָרען, ווערט אַרויפגעלעגט אויף יעדען דאָקאָר אַ אַרמיניסטראַטיווע שטראַף פון 50 זל. וועלכע ער האט באַלד איינצוצאָהלען.

עס איז כאַראַקטעריסטיש פֿאַר די דאָקאָרעס וואָס זענען נישט ווייטער אויסגעוועהלט געוואָרען איז לאַדי-וואָס זיי געהען אוועק פון זייערע אַמ-טען, מוזען זיין נאָך איבערלאָזען צו 50 זל. לעצט-געלד.

א האַנפּערנעץ מיט די היגע אַין-דוסטירעלער וועגען וואסערלייטונג.

אין צוזאַמענהאַנג מיט דער פּראָצע וועגען איינפיהרען דעם צוואַנג פון וואַסערלייטונג און קאַנאַליזאַציע פון די היגע פּאַבריקען, איז אין מאַניס-טראַט אונטער'ן פּאַרזיץ פון דעם ראָט-געבער פון דער וואַקעוואַדוטוואל פּאַר-געקומען אַ קאַנפּערענץ אין וועלכער עס האָבען זיך בעטייליגט אין נאָמען פון דער פּערוואַמלונג פונ'ם אָמט פֿאַר קאַנאַליזאַציע און וואסערלייטונג דער דירעקטאָר אינזשינער קווינער און אין נאָמען פון דעם היגען פּעראַיין פון אינדוסטריעלער אייניגע פּערטרעטער.

נאָך אַ לענגערער דיסקוסיע איז ענ-דליך קלאָר געוואָרען, אַז וועגען צוואַנג וואַסערלייטונג פון די פּאַבריקען פון וואַסער פֿאַר אינדוסטריע צוועקען קאָן קיין רייד נישט זיין, בונגע וואַסער-פּערברויך פֿאַר די אַרבייטער צוליבע סאַניטאַרע און היגיינעשע טעמים און אויך פֿאַר ייער פּערברויך איז פּעסט-געשטעלט געוואָרען און מען קאָן די פּראָצע פּרינציפּיעל נישט ערלעדיגען,

נור יעדער איינע פּאַבריק וועט אינדי-וויזעל ערלעדיגט ווערען דורך אַ ספּעציעלע וואַקעוואַדע - קאָמיסיע וואָס וועט קומען קיין שטענשטאָכאָו [מיט'ן צוועק פּעסטשושטעלען וועלכע פון די דאָזיגע פּאַבריקען עס זאָלען דער דאָ-זיגער פּאַבריק זיך אונטערוואַרפען און וועלכע זענען בעפּרייט.

אַלגעמיינע פּערוואַמלונג פון דער פּאַבריקאַנטען און סוחרים-באַנק.

זונטאג דעם 14-טען ד"ה 4 אָוייגער נאָכמיטאָג קומט פֿאַר אין לאַקאַל פון פּאַבריקאַנטען און סוחרים-פּעראַיין די יעהרליכע אַלגעמיינע פּערוואַמלונג פון

טיזם און מען פּערסמ'ט די אומשולדיגע נשמה'לעך פון די אומשולדיגע קינ-דער.

ברויט און מלבושים איז פּעהראַנגען אויף דער וועלט אסך, פיעל מעהר ווי פיעל די מענשהייט קען געברייכען און פונדעסטוועגען דרעהען זיך ארום טוי-זענדער הונגערניגע און נאָקלעט.

צי וואָס זאָל אַזאָ פיקאַרד פליהען אין הימעל אַריין און דאָרט ווכען יושר און גערעכטיגקייט, אַז דאָ אויף דער וועלט איז נאָך מלאַ חסם, סיידען פּראָפּ. פי-קאַרד איז נישט בלויז אַ וויסענשאַפֿט-מענש, נאָר אַ גוטער סוחר, און זע-הענדיג אַז דאָ אויף ד'רערד האָבען האָבען זיך אויסגעלאָזט די געשעפטען איז ער געפליגען זיי דאָרט ווכען...

לויט מיין מיינונג, פּערענדיגט'ן זיין שמועס מיין שכן, זאָלען די הימעל-זוי-כער בעסער אַ קוק טהון אויף דער ערד, זאָלען זיי לאָזען די הימלען צו רוה, השמים שמים לדי והארץ נתן לבני אדם, זאָלען מיר זיך נישט מי-שען אין הימעל זאכען, זאָל מען בע-סער מאַכען דאָ אַבסיסל אָרדנונג און בעווייטיגען דעם דור הפלגה...

ווי זאָגט איהר? כשר גערעכט מיין שכן.

מיר לעבען באמת היינט אין א צייט פון א דור הפלגה.

סמאָל.

דער פאַבריקאַנטען און סוחרים - באַנק מיט'ן געהעריגען טאָג-אָרדנונג.

עס איז איבריג צו בעטאָנען, וואָס פֿאַר אַ בעדייטונג עס האט די סוחרים-באַנק פֿאַר דער יודישער עפעלקערונג אין אונזער שטאָטס און דעריבער איז מעהר ווי זיכער אַז די מיטגלידער וועלען מאַסעוויזי בעווכען די יעהר-ליכע אַלגעמיינע פּערוואַמלונג פון זייער באַנק.

די הכנות צו דער פייערונג פון האַפּעראַטיווען טאָג.

שבת דעם 30-טען פ. ח. איז אין דער האַנדווערקער - באַנק פּאַרגעקומען די צווייטע זיצונג געווינדעט די פייערונג פון קאָאָפּעראַטיווען טאָג וועל-כער פֿאַלט אויס דעם 14 ד. ח.

אין דער פּערוואַמלונג האָבען זיך בעטייליגט פּאַרשטעהער פון 20 געזעל-שאַפטען און עס איז אויסגעוועהלט גע-וואָרען אַ עקזעקוטיווע פון 6 פּערוואַן פון די ה"ה: ש. ניעמיראווסקי, ד"ר ל. אַש, פּראָפּ. מינצער, ד. קאַניעצפֿאַלער, פּראָפּ. ל. וויינשטאָק און מ. אַש.

עס איז אָנגענומען געוואָרען בע-שלוסען וועגען מאַכען אַ גראַנדיעזע פייערונג מיט גאַסען מאַרשונטען, מיט אַרקעסטער א. א. וו. אָ. וועגען דעם גענויען פּראָגראַם ווע-לען מיר מיטטיילען אין קינפּטיגען נומער.

א בריעף אין רעדאַקציע.

ג' ה' רעדאַקטאָר!

איך בעהט זעהר צו געבען פֿלאַץ אין אייער וו. צייטונג פֿאַר עטליכע שורות, פֿאַר וועלכען איך דאַנק אייך פּאַראַויס:

צוליבע דעם וואָס דאָס פּאַרטיי-גע-ריכט ביי דער ציוניסטישער אָרגאַני-זאַציע האט פּערעפּענטיכט אַ אורטייל, אַז דער ה' ווינשטאָק האט מיך נישט געמערט, דאָס הייסט, אַז איך האָב פֿלומרש'ט אויסגעטראַכט פּשוט אַ בילבול געגען איהם.

דעריבער ערקלער איך, אַז איך זא-מעל דאָס געהעריגע מאַטעריאַל וועגען דעם גאַנצען ענין, און איז איינעם פון די געכטע נומערן פון אייער וו. צייטונג וועל איך דאָס דאָזיגע מאַטעריאַל פער-עפּענטליכען צום משפט פון דער גע-זעלשאפט.

מיט דרך ארץ ש. ניעמיראווסקי.

שטיינמעץ-ברויט אין דער בעקעריי פון ה. קאָזלאָוסקי.

די וועלט בעריהמטע פירמע „שטיינ-מעץ" האט אָנפּערטהויט דער בעקאַנ-טער אין אונזער שטאָט-בעקעריי פון ה. קאָזלאָוסקי (אלעס 30), וועללע עק-וויסירט שוין העכער פּערציג יאָהר, דאָס אויספאַקען פון פלעכליי מינים פון בעריהמטען שטיינמעץ-ברויט לויט די ביז איצט נישט-דערגרייכבאַרע פאַ-רריינקייט, נאָההאַפּטיגקייט, פּערדיי-אונג, גרויסער פּראָצענט וויטאַמינען, מינעראַל-זאָלעצן - אַט דאָס זענען די ערשטקלאַסיגע מעלות, וועלכע טרעטען אויס אַ וועג פֿאַר'ן טרוימ-מאַרש פון שטיינמעץ'ס ברויט אין דער גאַנצער וועלט. די גלענצענדסטע מעדיצינישע בעריהמטהייטען פון גאָר דער וועלט עמפּפּעהלען דאָס דאָזיגע ברויט, נישט נור אלס איין-און-איינציגעס הייל-מיטעל, נור אויך אַלס זעהר געשמאַקפֿולעס ברויט.

שטיינמעץ'ס קאָרן-ברויט ענטהאַלט די עלעמענטען פון ציין-פּאַליטור, בע-זיצט אַנ'ערשטקלאַסיגע פּעקטייט, איז זעהר לייכט צו פּערדייטן און קרעפ-טיגט דאָס בלוט מיט זיינע פּערשידענ-אַרטיגע נאָהרונגס-עלעמענטען.

שטיינמעץ'ס ברויט איז זעהר אַ אי-דעאַלער מיטעל געגען פלעכליי וועק-סעל-שטאָף-קראַנקהייטען. שטיינמעץ'ס ברויט „גראַהאַם", לויט קניפּס מעטאָדע, דאַרף מען עמפּפּעה-לען אַלע ליידענדע אויף צוקער-קרענק.

TEPI MOLE w ZARODKU

LOTHY-CZYSTY-EKONOMICZNY
Zakłady Przemysłowo-Handlowe
St. Żelazniczy 1-ka Warszawa Długa 9

צום נור שטיינמעץ=ברויט!!

די וועלט-בעריהמטע פירמע „שטיינמעץ“ האָט איבערגעגעבען אויף טשענסטאכאָו-ראַדאָמסק און אומגעגענד דאָס אויסשליסליכע אויסבאָקען פון שטיינמעץ-ברויט דער היגער בעוואוס-טער בעקעריי פון ה' קאַזלאָוסקי, אלעז 30 (עגזיסטירט שוין העכער 40 יאָהר).

דאָס אויסבאָקען גופא איז פאַטענטירט. — עס איז צו בעקומען פאַלגענדע סאַרטען:

- 1 סאַרט: קאַרן = ברויט, א גלענצענד מיטעל אויף אפסטרוקציע
- 2 סאַרט: „פאַשילני“, פאַר מאַגען = ליידענדע
- 3 סאַרט: „גראַהאַס“ (קניפס), ספּעציעל פאַר מאַגען = ליידענדע.

עסט נור שטיינמעץ-ברויט און איהר וועט געזונט זיין!!!

דין-והשבון פון דער „קרן החלוצי“ אקציע.

ה כ ו ס ה.	ה ר צ א ה.
אקאדעמיע לכבוד דעם יובל פון 250.20	אקאדעמיע (זאָל, בעלייכטונג א"א) 214.30
הסתדרות דעם 4.1	דרוק-אויסגאַבען 142.50
היוז-זאַמעל-אַקציע און שפּענדונגען 256.35	פּערשידענע (בעזונדען פון מיטל, פון מרכז אוזר.) 39.30
שפּענדונג פון ה' נתן קאַהן 100.00	צוזאַמען 396.60
פרעסע-רינג 833.00	אייבערגעשיקט צום מרכז „החלוצי“ אין וואַרשא 1043.45

ס"ה 1440.05 זל ס"ה 1440.05 זל

דער קאָמיטעט פאַרן „קרן החלוצי“ ד"ר מערינג (פאַרנ), ד"ר שאַפּער (וויצע-פאַרנ), חיים לאַנדוי (סעקרעטאַר, רעזיוואַנס-קאָמיטעט: ש. י. וויינשטיין, ה. פאַטאָק.

טשענסטאכאָו 2 יוני 1931

וואַסער-לייטונג און קאַנאַליזאַציע-אינסטאַלאַציעס

גוט און ביליג פיהרט אויס די פירמע

F. KARP, Częstochowa
Piłsudskiego 9. Telefon 833

אַלס לאַנגיעהריגער פראַקטיקאַנט אין אויסלאַנד גיב איך גאראַנטיעס פאַר אלערליי וואַסערלייטונג און קאַנאַליזאַציע-אינסטאַלאַציעס, וועלכע ווערען דורך מיר אויסגעפיהרט זאָרגפּעלטיג.

בעמערקונג: ביי מיר זענען צו בעקומען די נייסטע קלאָזעט דורכוואש-אפאראטען צו ביליגע פרייזען.

צום זומעו-סאנדאלען, סעזאן! סקאַק=גימנאַסטיק, פריהמאַרגען=לאַטשען צו מעסיגע פרייזען

אין קאַפּ. „אַבובי ע“ נייער מאַרק 2 טעל. 860

הורט. רעיעלע אויספיהרונג. דעטייל.

Czy wiecie już, że światowej sławy **ORIENT - HENNA - SHAMPOON'EM** każdy może sobie bez trudu PRZEZ ZWYKŁE MYCIE doskonale ufarbować włosy na dowolny kolor, lub śiwym pierwotny kolor przywrócić? Wszystkie kolory od najjaśniejszego do najciemniejszego łącznie z najmodniejszymi **ZŁOTY BLOND dla blondynek, TYCJAN i MAHONIOWY dla brunetek** — Żądać w składach aptecznych, 'perfumerjach i u fryzjerów — Gdzie jeszcze niema w sprzedaży, prosimy nadesłać znaczkami zł. 2 i podać żądany kolor, poczem prześlemy kopertę próbną. Generalny przedstawiciel na Polskę: **FR. BOGACZ, Bydgoszcz, Dworcowa 98.**

אַכטונג! לעזט! ספּעציעל אויף דער צייט פון שווערען קריזיס!
קרוסלאָ אויפ'ן 1 סעאַנס 80 גר., אויף די איבריגע 1 און 2 פלעצער 1 זל., 3-1,20

היינט! קינאָ און רעווי **רעקאָרד=אַטראַקציעז**

WIELKI GABBO

ריהרענדע מענשליכע טראַגעדיע, וועלכער ווערט דורך א נישט בעקאַנטער מאַכט אריינגעוואַרפּען אין ראָד פון ליידענשאַפט.

אין די הויפט-ראַלען: **בעטי קאַמפּסאָן און עריק=פאַן-שטראָהיים**
אויף דער סצענע ניי-אַנגאַזשירטע אַרטיסטען: דער ליבלינג **מאַקס באַטשקאָווסקי**, אונפּערגלייכליכע טענצער **קאַניעוועקי-דועט, ג. האַרסלאָ** און **ב. קעמפּינסקי**.

אין דער רעווי **וויילסטו לאַכען קום אריין אויף א מינוט.**

אונגעוועהנליכע פרעמיערע פון מעכטיגסטען קלאַנג-ווערק!

דראַמאַ פון בלוט, טרעהרען, ליידען און אָפּפּערווייליגקייט בשעת דער הייליגער מלחמה אין אינדיע, סודאַן, אַפריקאַ.

אין די שעהע **פיו=ווריי.**

אין די הויפט-ראַלען: דער מיטרייטער **רישאַרד אַרלען**

היינט פרייטאָג און מאַרגען שבת אין גרויסען קלאַנג-פילם די 3 פילם-שטערנס **לוסי דאַרען, רודאָלף שילדקרויט, זשאַנעט גינאַר**

KRYSTYNA

איינצעלהייטען אין די אַפישען.

צוליעב אַברייזען
א געוועלכ פון מיט איינריכטונג ביליג איבערצוגעבען, גוטען פונקט געווינשען פאַר יעדער בראַנזשע. ווענדען זיך אין רעדאַקציע פאַר 1)

מעלרונג. צו אלע געזעלען אָהן אונטערשיד פון פאך!

מיט'ן אריינטרעטען פון צעכען-געזעץ, וואָס זעהט פאַר, אַז הן דער מייסטער און הן דער געזעלען, מוזען בעזעצן די געהעריגע קראַפֿטיקאַציעס בעש-טעטיגט דורך דער האַנדווערקער-קאַמער, ליידער האָט עס אָנגעטראָפּען פאַר די יעניגע געזעלען, פרויען און מענער וואָס זענען עלטער פון 13 יאָהר און בעזיצען נישט די געהעריגע קראַפֿטיקאַציעס, אַז זיי האָבען געענדיגט א דערנעבאָנגס-שולע, פאַר וועל-כען עס זעהט פאַר א קאַטאַסטראָפּע פאַר'ן צוקונפטיגן בעל-מלאכה.

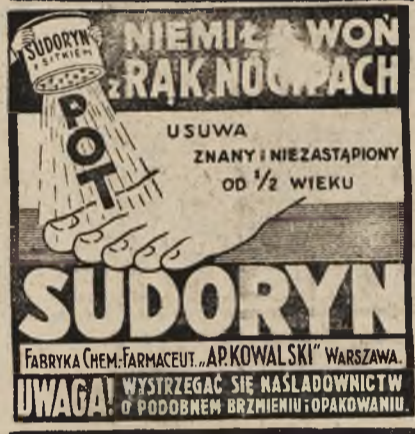
אין צוזאַמענהאַנג דערמיט, איז אויף איינע פון די לעצטע יוצאנגען פון דער האַנדווערקער-קאַמער געוואָרען אָנגענומען דער פאַרשלאָג פון די יודישע ראַטמער, אַז די יעניגע וואָס האָבען נישט געהאַט די מעגליכקייט צו ענדיגען א דער-גענונגס-שולע וועט ווערען איינגעפאַרענט **נאַר דאָס יאָהר** א צווייטאָבענדיגען קורס.

דעריבער ווענדען מיר זיך צו די אַלע וואָס ווילען בעקומען א בעשייניגונג פון דער שולע בכדי צו קענען זיך שטעלען צום עקזאַמען און האָבען די מעגליכקייט צו בעקומען דעם טיטעל געזעלען, דאַרפּען זיך אין אייגענעם אינטערעס צו פער-טרייבען אויפ'נצוויי וואָכענדיגען-קורס.

איינשרייבונגען ווערען אָנגענומען ביזן 15 יוני יעדען טאָג פון 6-8 אווענד אין דער קאַנ-צעלאַריע פון דער האַנדווערקער-שולע גארנצאָרסקא 10-8, אויסער שבת און זונטאָג.

ביים איינשרייבען דאַרף יעדער האָבען א דאָקומענט. מיט אכטונג

פערנ. פון דער דערגענונגס-שולע.

Starszy felczer **S. MITTLER, Częstochowa**
Piłsudskiego 5, I piętro
Telefon 8-04.

Szczepienie ospy świeżą krowianką.

קינאָ CASINO

די פרייזען זענען ערנידריגט **קרועסלאָ פון 80 גראַשען.**

Teatr „ODEON” אלעז 27.

לעצטער סעאַנס 9-30 אווענד.

קרוסלאָ 1 טע-2 טע-פלעצער 1 זל. און 1 זל. 20 גר.

ערשטער מוסטערהאַפּטער **קלאַנג-קינאָ**

Nowości אלעז 12

לעצטער סעאַנס 9-30 אווענד.

היינט און ווייטערע טעג. איבער'ן פראַגראַם: קלאַנג-ציגאַבען.

אַלע חברים און סימפּאַטיקער פון „פועלי ציון“ (צ. 5.0.) „התאחדות“, השומר הצעיר“, „החלוץ“, „פרייהייט“, „גור-דניה“ שטימען זונטאָג צו די קאַנגרעס-וואַהלען פאַר דער ליסטע

Cegielnia „ŁOJKI” B-ci Zandstein
w GNASZYNIE
podaje do wiadomości Sz. właścicieli domów i przedsiębiorców budowlanych, że sprzedaje cegłę maszynową z pieca Hoffmannowskiego I gatunku po zł. 56, a cegłę maszynową II gatunku po zł. 46 — za 1000 sztuk franko plac budowy.

Zamówienia przyjmują:
Bracia ZANDSTEIN
w CZĘSTOCHOWIE,
ul. Kościuszki -b. Telefon 1-52.

KOSTJUMY kąpielowe
damskie, męskie i dziecięce
Najnowsze modele.
Wielki wybór.
Ceny b. niskie

M. OPATOWSKI
II Aleja 35
w podwórzu

Lokale przemysłowe do wynajęcia
Fabryka „JÓZEFÓW”
Olsztyńska 1 tel. 7-75.

טעם: נומ' 1-„על המשמר“, 2-„על לבנות“, 3-„מזרחי“, 4-רעוויזיאַניסטען, 5-בלאָק פון ארבייטענדען ארץ-ישראל, 6-„החלוץ המרכזי“.

אין צוזאַמענהאַנג מיט די קאַנגרעס-וואַהלען, קומט פאַר שבת 4 אַזייגער נאַכמיטאָג אין לאָקאַל פון „השומר הצעיר“ דאָמבראָווסקי 40, אַ וואַהל-פּערזאָנלונג איינגעפאַרענט דורכ'ן בלאָק פון „א"י העובדת“.

איינגאַנג פריי פאַר שוואַכע.

פון יודישען טורן און ספּאָרט-פּעראַיאַן פּויריגען זונטאָג האָבען 3 לייכט-אַטלעטיקער פון היגען יודישען טורן און ספּאָרט-פּעראַיאַן אַנטייל גענומען אין די לייכט-אַטלעטישע קאַמפּען איי-געאַרדענט דורכ'ן „הכח" אין בויטען.

אין די קאַמפּען האָבען אַנטייל גע-נומען יודישע ספּאָרט-פּעראַיאַנען פון וויען, ברעסלאָו, גלייוויץ, הינדענבורג, בויטען, פראַג, קעניגסהוטע און דער היגער י. ט. ס. פ. אין דער צאהל פון עטליכע הונדערט מאָן.

אויף פונקטען האָט דאָס ערשטע אָרט פּערנומען „מכבי" פון קעניגסהוטע און זיי האָבען בעקומען אַ זילבער-נעם בעכער.

די מיטגלידער פון היגען יודישען טורן און ספּאָרט-פּעראַיאַן האָבען אַנ-טייל גענומען אין 3000 און 800 מעטער-לויף, דאָס ערשטע אָרט אין 3000 מ. האָט פּערנומען דער מייסטער פון עסט-רייך בלעדי אין 9 מינוט 35 סעקונדען. (2) ווייטפער 3 רייך (4) קויפּמאַן (אלע 3 פון י. ט. ס. פ. 800 מעטער-לויף: (1) בלעדי, (2) קויפּמאַן, (3) רייך.

עס איז צו זעהען, אַז אין די קאַנ-קורענצען, צו וועלכע די היגע לויפער האָבען זיך געשטעלט, האָבען זיי דער-גרייכט גלענצענדע רעזולטאַטען. (ווי.)

רעוויזיאַניסטען-פּערזאָנלונג.

שבת האַלב 5 נ"מ קומט פאַר אין לאָקאַל פון דער ציינטישער אָרגאַני-זאַציע א גרויסע פּערזאָנלונג פון אלע רעוויזיאַניסטען, געווינדעט די וואַהלען צום קאַנגרעס אד"ט: „אונזער שטעלונג צום פראַקציאָנעלען צייניזם". מיט דעם-קוסינעס.

נדבות אין רעדאַקציע.

ה' גערשאַנאוויטש צו דער פּערלאָ-בונג פון זיין טאכטער — 10 זל. פאַר בית לחם.

אויסגעוועהלט און פרעזידיום איז קהלה - ראט.

נעכטען 4 אַזייגער נאַכמיטאָג איז אין קהלה-לאָקאַל פאַרגעקומען די קאַנסטי-טואַירונג פון נייצם קהלה-ראַט.

צו דער יוצאנג זענען געקומען 16 פּרנסים, עס האָבען געפּעהלט די ה"ה 1. שטילער (ציוניסטען) און מ. פאַנגעל (אגודת).

פּרעזעס גאַלדשטיין עפּענט די יוצאנג און בעגריסט די ניי-געוועהלטע פּרנסים און דאָביי ערקלערט ער, אַז ער האָט די פונקציע אָדורכצופיהרען די וואַהלען פון א פּרעזעס און א וויצע-פּרעזעס פון קהלה-ראַט.

עס ווערט ערקלערט א הפסקה. נאָכדעם ווי די יוצאנג ווערט צוריק בעניין, בעהס א וואָרט ד"ר בראַם (ציוניסטען) וועלכער ערקלערט, אַז לויט די פאראגאפּען 67 און 75 פון וואַהל-רעגולאַמין דאַרף זיך די ערשטע יוצאנג פּערנעמען נאָר מיט'ן אויסוועהלען א קאַמיטעט צו וועהלען די פּערזאָנלונג און ערשט ווען עס איז געוועהלט די פּערזאָנלונג קאָן פאַרקומען די קאַנסטי-טואַירונג פון ראַט.

אין דעמוועלעצן זיין זאָגט זיך אויך ארויס פּרנס שפּיראַ (ציוניסטען).

די ה"ה גאַלדשטיין און וועקסלער ערקלערען, אַז זיי מוזען זיך האַלטען לויט'ן וואַהל-קאַלענדאַר און אַנווייזונג פון דער אויפזיכט-מאַכט, וועלכע האָט דייטליך אָנגעוויזען, אַז אויף דער ער-שטער יוצאנג דאַרף זיך קאַנסטיטואירען דער ראַט.

פּרנס ד"ר בראַם ערקלערט, אַז אויב עס וועלען פאַרט פאַרקומען די וואַהלען וועט דו ציוניסטישע פראַקציע נישט נעמען קיין אַנטייל אין זי פּערלאָזט די יוצאנג. עס בלייבען אַלזאָ פאַלגענדע 13 פּרנסים: 3 מזרחי, 3 דעמאָקראַטען, 3 האַנדווערקער, 2 פילצער חסידים, 1 ראַדאָמסקער, 1 קליינהענדלער.

אין רעזולטאַט ווערען געוועהלט מיט אַלע 13 שטימען אלס פּרעזעס ה' חיים וועקסלער, וויצע-פּרעזעס ה' ד"ר סט. קאָן און מיט דעם ווערט די יוצאנג גע-שלאָסען.

דער גראַנדיעזער קאַנצערט פון דער „לירא“.

דער מיטוואַכדיגער קאַנצערט פון דער „לירא“ אין קאַסינאָ, האָט איבער-געשטיגנען אלע ערוואַרטונגען און אַדורן מיט'ן גרעסטען ערפאַלג, אַזוי אַז דער גרויסער זאָל איז געוועזען אין אַלע ערטער איבערפולט.

די בעזונדערע נומערן פונ'ם קאַנ-צערט זענען אויסגעפיהרט געווארען מיט'ן געהעריגען ערפאַלג, אַ דאנק דער גוטער לייטונג פון דיריגענט ה' זאָקס, וועלכער פּערדינט די געהעריגע אַנער-קענונג.

דער קאַנצערט האָט איבערגעלאָזט אויף אַלעמען אַ גוטען איינדרוק, א געווערע אַבשאַצונג וועלען מיר געבען אין נעכסטען נומער פון אונזער צייטונג.

וועלכע ליסטעס געהען צו די קאַנגרעס-וואַהלען

צו די קאַנגרעס-וואַהלען וואָס קומען פאַר קומענדען זונטאָג ווערען אַרויס-געשטעלט פאַלגענדע קאַנדידאַטען-ליס: